

Lokalpolitikernes forbannelse – og velsignelse

av Harald Oskar Buttedahl

*Kåseri ved markeringen av 180-års jubileet for det første formannskapsmøtet i Lier.
På Heg gjestgiveri, Lier Bygdetun, 25. januar 2018.*

God ettermiddag alle sammen!

Som dere ser har jeg ikledd meg et flott antrekk i dag, som kanskje kan forlede dere til å tro at det jeg nå skal si er i egenskap av å være Erik Buttedahl, eller Erik Haagensen Hennem som var min tipp-tipp oldefar sitt fødenavn. Jeg skal etter hvert prøve å være litt han også, men for at ingen skal være i tvil så skal jeg gjøre ettertrykkelig oppmerksom på når det skjer. Inntil videre skal jeg være meg selv. Det kan jo være krevende nok – for noen og enhver..

Jeg er stolt over å bli invitert til dette 180 års jubileet for det første formannskapsmøtet i Lier. Både fordi min tipp-tipp oldefar var valgt som medlem der, men også fordi jeg får anledning til å være med å feire noe jeg personlig er veldig glad i – nemlig det lokale folkestyret. Det er fullt mulig å bruke mange fine og maleriske floskler for å beskrive det lokale folkestyret og alt det flotte ved det. Men tiden tillater ikke at jeg viser meg fra min mest svulstige side så jeg skal nøye meg med å si at jeg elsker det lokale folkestyret og håper alle vil kjempe for at det bevares og ikke svekkes eller utvannes, kort og godt fordi alternativene er så utrolig dårlige.

Jeg vet lite om hvordan det var for min tipp-tipp oldefar å sitte i Liers første formannskap, men hans oldebarn – altså min bestefar - satt i Lier herredstyre fra 1920 til 1937 og hjemme har jeg gruppebildene fra disse 5 periodene. Bestefar Anders er blant de gravalvorlige og ærverdige menn (bare 2 kvinnelige representanter er å se gjennom disse 5 periodene) som har ikledd seg sin finstas. Det er høytidelige forsamling som ser ut til å bære sitt tillitsverv med verdighet og stolthet.

Jeg synes det er moro å sammenligne disse bildene med bildene av de siste årenes kommunestyre. Jeg prøver å se om de som sitter i kommunestyret i dag noe til felles med sine forgjengere fra gamle dager? Forskjellene er kanskje mest iøynefallende: Findressen er for lengst byttet ut med mer hverdagslig antrekk og damene har heldigvis gjort sitt inntog i dagens kommunestyre. Stemningen er mer uformell, - det er mange smil å se. Verdigheten vil sikkert velgerne ha delte oppfatninger om, men stoltheten over å bære et slikt tillitsverv finnes fortsatt hos en del. Det synes på bildene! Men siden jeg har blitt over 50 år så kan jeg vel nå begynne å klage litt på at denne stoltheten dessverre ikke vises i måten man kler seg på når man deltar i et kommunestyre. Tilbake til frakk og flosshatt trenger vi vel ikke å gå, men må vi gå så langt den andre veien som til olabukser med høl på knea og t-skjorte når man er blant bygdas utvalgte?

Hvilke andre likheter og forskjeller kan vi tenke oss? Hva med sakene? Kanskje debatterer man mange av de samme sakene nå som før? Budsjetter, skolestruktur, eldreomsorg, veiutbygging, jordvern? Kanskje har vi frustrasjonen over saksdokumenter og lange møter felles? Sannsynligvis deler vi også "lokalpolitikernes forbannelse". Den tror jeg er like gammel som lokalpolitikken selv. "Lokalpolitikernes forbannelse" består i å måtte vurdere enhver sak ut i fra lokale forhold. Ta lokale hensyn og gjøre avveininger på bakgrunn av lokal kunnskap.

En lokalpolitiker kan med god grunn misunne rikspolitikere som i hovedsak tenker i stort og forholder seg til prinsipper, overordna målsettinger og langsiktige utviklingstrekk. En rikspolitiker vurderer ikke nødvendigvis de lokale og konkrete konsekvenser av sine standpunkter. Den jobben overlates til lokalpolitikere som driver politikk i nærmiljøene og må gjøre vanskelige valg når gode prinsipper og overordna mål skal nedfelles i praktisk politikk i nabolaget. Som for eksempel å

finne den riktige traséen for Riksvei 23, finne egne arealer til en ny idrettsplass, lage en skolestruktur tilpasset moderne læreplaner, finne en egen lokalisering for et avfallsanlegg, bare for å nevne noen HELT tilfeldige eksempler...

Dette er "lokalpolitikerens forbannelse" som mannsdominerte herredsstyrer i de hine hårde dager sikkert har levd med, og som fortsatt sitter i kommunestyresalenes vegger. Men denne forbannelsen er også lokalpolitikerens velsignelse. Det er nettopp det lokale engasjementet - protester og heiarop – som jeg tror til alle tider har krydret lokalpolitikerens tilværelse og har gjort og gjør vervet som lokal folkevalgt interessant, givende og fylt av ære. Når telefonen har ringt på sene søndagskvelder og røret går varmt av hissig argumentasjon fra en sambygding, da har jeg følt at jobben jeg gjør som lokalpolitiker blir verdsatt. At noen føler behov for å gi deg korreks, skryt eller en reglerett overhøvling betyr jo at det du mener har blitt lagt merke til. Og når man blir lagt merke til får man enda mer respons fra velgerne og det er da lokalpolitikk virkelig blir moro!

180 år er lang tid. Da er vi altså tilbake i 1838. Og det er derfor vi er her i dag. Men kanskje er det ikke så lenge allikevel? Jeg har en dokumentert slektshistorie på gården jeg eier - Buttedal - tilbake til 1613. Min 8 x tippoldefar overtok gården vår for 12 generasjoner siden. Så har vi funnet ganske sterke indisier i riksarkivet på at det fantes Buttedaler på denne gården på både 1500- og 1400-tallet. Det første sporet etter det som faktisk kan være de som etter hvert ble oss sjøl finner vi i Bis-kop Eysteins jordbok fra 1398 hvor det skrives om Jon Bjarnason på Buttedal som ga tre øresbol (12 mål dyrket mark?) til kirken for lesing av bønner for hans salige kone Gudrun.

Så historien er lang. Det er mange liv som er levd, sikkert begivenhetsrike på sitt vis. Fulle av gleder og sorger, hardt arbeid men kanskje også litt hyggelig fritid. Samvær med andre mennesker. Til dere som er her i dag: Tenk på deres egne liv – tenk på hvor mye dere har opplevd på 30-40- 60 -80 år? Tenk så på alt som må ha skjedd alle mine forfedre i løpet av 500 år? Og så skal dere tenke på hvor lite av alt dette som er gjenfortalt på en måte som gjør at vi husker det. For historien er lang og proppfull av hendelser som hadde fortjent en fortelling, men **den historiske hukommelse er dess-
verre kort.**

Jeg vet mye om mine foreldre – de har jeg jo selv opplevd. Jeg vet også en god del om mine besteforeldre, men allerede om mine oldeforeldre tynnes historien kraftig ut. Og for hvert slektsledd bakover blir ettermålet spinklere og spinklere. Forhåpentligvis ikke fordi mine forfedres ettermæle var dårlig, men antakelig fordi nye år, nye mennesker, nye tider og nye ettermæler kommer – og går – så alt for fort. Jeg vet ingen ting i dag om Jon Bjarnason og hans kone Gudrun på Buttedal i 1398, annet enn at i hvert fall Jon tydeligvis overlevde svartedauden. Jeg vet at min tipp-tipp oldefar var med i Liers første formannskap og at han var gift med det jeg har hørt var en myndig dame. Men hva mer? I sin samtid var han ganske sikkert en betydningsfull mann. I hvert fall følte han det sikkert selv den tiden han elsket sin kone og barn, drev en stor gård og var med i formannskap og representantskap. Men hva mente han? Hva sto han for? Jeg liker selvsagt å tro at han mente det burde ligge en mathall i ytre Lier og at han talte varmt for å samle undervisningen av Liers barn til en litt større skole på Nordal som skulle bestå til evig tid – men jeg vet jo ikke sikkert. Jeg har heller aldri møtt min bestefar som satt 5 perioder i herredsstyret. Jeg skulle så gjerne ha møtt disse kara! Ja, vi kan gå i protokollene og lese vedtakene de var med å fatte, men hvem var de egentlig? Hva mente de egentlig – og ikke minst; hvordan ordla de seg og hvordan jobbet de for å få flertall for sitt syn? Hvordan gikk debattene for seg? Hvordan gikk praten ellers? Hva var de gode historiene i pausen? Satt latteren like løst som i dagens kommunestyre eller var de like gravalvorlige som de ser ut på bilder? Følte de seg som ombudsmenn for sine sambygdinge og jobbet deretter, eller hegnet de helst om sine egne interesser og talte sin egen sak? Så mange gode spørsmål og så få svar. **Historiens hukommelse er alt for kort.**

Lokalpolitikere i dag legger ned mye arbeid i sitt engasjement for lokalsamfunn og sambygdinge. Jeg er helt sikker på at dere både mener og føler at jobben dere gjør er viktig – at alle timene dere

bruker er til det beste for andre enn dere sjøl. I deres samtid blir dere noen ganger takket, men som oftest ikke. Underveis opplever dere både seire og nederlag. Men det største nederlaget har dere kanskje ennå ikke opplevd. Nemlig det at innsatsen deres så fort blir glemt. Det er jo rart – og veldig synd.. Enhver tid har sine helter. Lokalpolitikere er mine aller største helter. De bør også være alle andres helter. Og de bør være det lenge. Sammen bør vi sørge for at lokalpolitikeres ettermæle varer lenger enn det det tar for bildet av dem på veggen å falme.

Erik Buttedahl – eller Erik Haagensen Hennem som han opprinnelig het. Født på Hennem i 1790. Slekta hans etter sigende opprinnelig fra Rype på Lierskogen. Han var altså 48 år da han ble valgt til det første formannskapet i Lier. Det kan ha vært ei hard arbeidsøkt, for han døde allerede 7 år senere, 55 år gammel i 1845. Da hadde han siden 1817 vært gift med Ellen Nilsdatter Buttedal som ble eier av Buttedal etter sine forfedre. Hennes ettermæle som jeg har blitt fortalt kan jeg oppsummere slik: Snill, omsorgsfull og myndig! Det fortelles at hun hadde såpass bein i nesa at hennes husbond fikk beskjed om at han ikke kunne fortsette å kalle seg Haagensen Hennem hvis han skulle være gift til slektsgården Buttedal. Derfor kalte han seg Erik Buttedal etter 1817, i hvert fall når han var innenfor sin kones hørevidde. Om disse to er det dessverre ikke så mange andre historier igjen, men vi vet at gården Buttedal på deres tid var på sitt aller største og at den var veldrevet. Kanskje var det mest tipp-tipp oldemor sin fortjeneste fordi Erik brukte mye av tiden sin på sitt samfunnsengasjement og ikke minst fordi hun etter sigende var selve sjefen på gården i 30 år til etter Eriks død. Også her er **historiens hukommelse alt for kort**.

Men med tipp-tipp oldefar på møter, hvordan kan det ha vært mon tro? Vel, det kan jo hende at han en gang holdt følgene innlegg på slutten av en lang møtedag før han la i vei med hest og vogn mot Tranby:

Herr ordfører!

Det har vært en lang dag med mange drøftelser – riktignok med god mat og fin hvil derefter, men jeg ser fram til å komme hjem til Buttedal og etter dagens strabaser kunne sette meg på tunet sammen med min hustru som sikkert vil skjenke meg – nå ja, det er vel jeg som må skjenke henne, et glass av vår utmerkete hjemmelagde eplecider. Der skal vi trekke pusten dypt og skue ut over den fagre Lierdalen som ligger for våre føtter med den vakre Lyngåsåsen midt imot, som ligger der urørt og naturlig på tvers av dalen som et vitne om at istiden også stakk innom Lier en gang. Måtte utsikten vår forbli slik! Når kveldsolen går ned over Storsteinsfjell skal min hustru og jeg sende våre tanker og ønsker til våre etterkommere og håpe at de - som oss - vil gjøre sitt til at Lier forblir en grønn, ren og frodig plett på jord. Måtte det bli DERES ettermæle – og **måtte historien huske dem for det**.

Farvel!